

Preek van de leek - inclusie

Dames en heren,

Iedereen maakt in z'n leven dingen mee die een enorme invloed hebben. Dat geldt voor mensen hier in deze kerk. Dat geldt voor de mensen buiten. Het geldt ook voor mij.

Ik was achttien jaar en kerngezond toen ik een ongeluk kreeg. Ik brak een wervel in m'n nek en kon van het ene op het andere moment niet meer lopen. U ziet het ik zit een rolstoel. 'Gehandicapt' - ben je dan.

Van zo'n moment in je leven leer je veel. Je leert dat je zelf je best moet doen om eruit te halen wat erin zit. Dat begon al gelijk met hele kleine dingen. De eerste keer dat ik weer tandpasta op m'n tandenborstel kreeg zonder dat de hele badkamer onder zit, voelt als een heuse overwinning.

Je ervaart ook dat heel veel dingen die je normaal deed niet meer kunnen.

Soms is dat nou eenmaal zo. Kijk, profvoetballer worden, dat zit er niet meer in. Niet dat ik goed kon voetballen overigens.

Maar sommige dingen zijn onnodig. Tot mijn achttiende kon ik overal gaan en staan zonder hindernissen.

Liep elke gebouw binnen, stapte zo in de trein en hoefde niks vooraf te plannen. Na mijn ongeluk heb ik ervaren dat je als persoon met een beperking heel wat letterlijke en figuurlijke obstakels tegenkomt.

Zo kwam ik ook in aanraking met de manier waarop we de dingen in ons land geregeld hebben. Ik wilde na mijn ongeluk gaan studeren. Net als al m'n andere mede-scholieren. Het openbaar vervoer was niet toegankelijk en ik vroeg om een regeling om bij de universiteit te komen. Dat werd afgewezen. De reden: mensen zoals jij, gehandicapt, zullen waarschijnlijk toch wel de rest van hun leven een uitkering nodig hebben. Dat hebben we toch goed geregeld in ons land. Je hoeft helemaal niet te werken. Niet de moeite waard dus ook om in te investeren. Ik werd heel kwaad. Mensen zijn altijd de moeite waard om in te investeren. Ik schreef brieven naar de Tweede Kamer en er werden kamervragen gesteld. De regels werden aangepast en ik, en met mij vele andere studenten met een beperking, kon gaan studeren.

Dit leerde mij iets belangrijks. Inclusie, mee kunnen doen, is niet iets vanzelfsprekends. Het leerde me ook dat cynisme en passiviteit je niet verder brengen. Wat doen, je mouwen opstropen, wél. Dát was voor mij het moment dat ik besloot dat ik dingen wilde veranderen. Ik werd raadslid, wethouder, kamerlid en nu ben ik burgemeester. De jongen die eerst werd afgeschreven...

Ik was en ben veel buiten het parlement en het gemeentehuis. Nu als burgemeester weer. In de samenleving. Degene die mij volgen via Twitter en Facebook krijgen daar vast wel iets van mee... Zo kom je ook in aanraking met veel mensen die moeite hebben om hun plek in de samenleving te vinden. Omdat ze anders zijn. Het is de reden waarom ik zo streef naar een samenleving die inclusief is. Een samenleving waarin iedereen telt. Waar we mensen niet apart zetten en afschrijven.

Ik vind het belangrijk dat mensen zélf hun best doen om het beste uit zichzelf te halen. Van mensen met een beperking mag je verwachten dat ze hun best doen om mee te doen; vertellen wat ze daarvoor nodig hebben. Van vreemdelingen mag je verwachten dat ze hun best doen om te integreren. Van werkzoekenden mag je verwachten dat ze solliciteren om een baan te vinden. Maar wat als je als gehandicapte letterlijk tegen drempels aanbotst? Of je je suf solliciteert op een baan of een stageplek, maar je simpelweg geen reactie krijgt, alleen maar omdat je een buitenlandse achternaam hebt? Wat als je als ex-dak- en thuisloze met de nek wordt aangekeken? Niemand jou in de buurt wil hebben.

Ik vind het dan ook belangrijk dat we juist dan klaar staan voor elkaar om te helpen, als het even tegen zit. Letterlijk en figuurlijk drempels weghalen. Dit klinkt allemaal best logisch zult u denken. Maar hoe inclusief is onze samenleving eigenlijk? De strijd voor een inclusieve samenleving is allesbehalve gestreden kan ik u verzekeren.

We hebben in ons land de neiging om alles voor mensen apart te regelen. Om mensen apart te zetten als ze anders zijn. Als ons openbaar vervoer niet toegankelijk is doen we iets gekks. We maken dat dan niet wél toegankelijk, nee, we laten aparte rolstoelbusjes rijden. Achter halflege niet toegankelijke streekbussen en

treinen. Als mensen met een beperking moeite hebben om een plek te vinden op de arbeidsmarkt creëren we aparte sociale werkplaatsen en dagbesteding, of geven we ze een uitkering, in plaats van dat we regelen dat er voor mensen met een arbeidshandicap plek is in gewone bedrijven. Als kinderen moeite hebben om op school mee te komen creëren we aparte scholen. Hoe leren we dan in vredesnaam dat onze samenleving bestaat uit allerlei verschillende mensen? Hoe komen we elkaar dan letterlijk tegen?

Dat geldt voor alles wat anders is. Vluchtelingen vangen we liever niet op in ons midden. We creëren hele grote opvangcentra. Zogezegd vanuit efficiency. Een begrip overigens - efficiency - dat onze hele samenleving besmet heeft. Het haalt de liefde, de ziel en de menselijkheid uit onze maatschappij en de publieke sector. Het liefst plaatsen we vluchtelingen ook ver weg van de bewoonde wereld. Zodat wij er geen last van hebben. Zodat vluchtelingen ook vooral niet integreren. Waarom doen we dat eigenlijk? Waarom zetten we mensen apart als ze anders zijn? Vinden we het te confronterend? Misschien omdat we het met evenveel gemak ook zélf hadden kunnen zijn: gehandicapt, vluchteling, homoseksueel, arm... Dat is dan toch eigenlijk raar. Ik begon deze preek al met te zeggen dat we allemaal dingen meemaken in ons leven die een enorme invloed hebben. Ik had zelf ook nooit verwacht om in een rolstoel terecht te komen. Denk je bovendien echt dat met mensen apart zetten onze samenleving beter wordt? Ik ben er tot in het diepste van m'n ziel van overtuigd dat onze samenleving rijker wordt als we juist wel met elkaar in contact komen.

We spreken momenteel in ons land veel over onze Nederlandse identiteit. Het debat over wat voor samenleving we willen zijn wordt daarbij gekaapt door zo'n beetje alles en iedereen...

Door voor- en tegenstanders van zwarte piet.

Door mensen die nieuwkomers en vooral moslims zien als bron van alle kwaad. Als aantasting van wat Nederland is. Door politici die met racistische teksten gif in onze samenleving spuiten.

Maar ook door mafkezen als de Zaandamse vlogger. Alleen maar erop uit om rotzooi te trappen.

Allemaal mensen die helemaal niks begrijpen waar Nederland voor staat. Naar mijn mening staan waarden als vrijheid, gelijkheid en solidariteit centraal.

Vrijheid om jezelf te zijn en te geloven in welke God je wilt. Of ook de vrijheid om níet te geloven.

Gelijkheid tussen man en vrouw, gehandicapt en niet-gehandicapt, nieuwkomer en autochtoon, homo- of heteroseksueel, arm en rijk.

En solidariteit met mensen - dichtbij én ver weg - die het moeilijk hebben. Omzien naar elkaar!

Het huidige maatschappelijke debat raakt van deze waarden echter steeds meer vervreemd. Polarisation is wat de klok slaat. Je verdiepen in een ander en compromissen sluiten is er niet meer bij. Je geeft je mening en dat is het dan wel zo'n beetje. Vrijheid van meningsuiting is vervangen door vrijheid van belediging.

Een samenleving waarbij iedereen gezien wordt, iedereen telt, raakt daarmee als we niet oppassen steeds verder weg. De door mij zo bepleitte inclusieve samenleving ook. Drempels worden opgetrokken in plaats van beslecht...

Dames en heren,

Het is niet echt een vrolijke boodschap tot nu toe hè... Het laatste wat ik echter wil is dat u straks gedepimeerd deze kerk verlaat. U kent mij ook als een rasoptimist. Ik zie gelukkig dan ook waanzinnig mooie initiatieven. Afgelopen vrijdag was ik met een raadslid uit mijn gemeente bij Kulturhus de Rietborgh in Terborg. Daar zit basisschool Dynamiek in hetzelfde gebouw als allerlei jeugdvoorzieningen. Ook voor kinderen met een beperking of een leerachterstand. Het beheer van het gebouw wordt gedaan door mensen met een verstandelijke beperking. Die heten je hartelijk welkom, wijzen je de weg en verkopen ook de meest kleurrijk artikelen in hun eigen winkel. Kinderen, bezoekers en mensen met en zonder een beperking leren zo spelenderwijs met elkaar omgaan.

Ik zie ook steeds meer supermarkten die hun medewerkers leren omgaan met mensen met dementie. Ik zie buurtinitiatieven die eenzaamheid bestrijden onder mensen in de wijk. Ik zie steeds vaker dat mensen met een verstandelijke beperking gewoon zichtbaar zijn en werken in bijvoorbeeld een restaurant. Het doel van de collecte van vandaag is ook het Borghuis hier in Doetinchem.

Een van mijn hoogtepunten in de Tweede Kamer was het aannemen van het VN verdrag voor mensen met een beperking waar ik mij sterk voor heb gemaakt.

Allemaal stenen in de vijver om een inclusieve samenleving te maken.

De volgende 'preek van de leek' wordt gegeven door Henk van Weeghel voorzitter van 'Welkom in Doetinchem'. Tja, ik maak gelijk maar even reclame voor de volgende 'preek van de leek'. Een groep betrokken mensen helpt vluchtelingen integreren op een gastvrije manier. Zo kan het ook.

Het kan dus echt anders!

Ook de kerk kan een belangrijke rol spelen in het huidige maatschappelijk debat. Het christendom pleit in z'n kern immers voor vrijheid, gelijkheid en solidariteit. De bijbeltekst die we vandaag lezen zegt het ook: "Heb uw naaste lief als uzelf!" Dat is de boodschap die Jezus ons meegeeft.

Het veronderstelt twee dingen. Hou van jezelf. Anders kan je niet van een ander houden. Maar hou dan ook van een ander. Je zult je dan wel moeten openstellen voor mensen. Oprecht interesseren wie de ander is. En eigenlijk is dat toch ook hartstikke interessant! "Iedereen is gelijk in het anders zijn." Dat betekent ook dat als je als mens laat zien dat je er bent.

Naar mijn mening hebben mensen ook behoefte aan zingeving; ertoe doen. Je staat niet op om zestien uur later weer naar bed te gaan. Je staat op omdat je wat kunt doen met je talenten. En élk mens is geboren met unieke talenten. Doe daar wat mee. Dat is je opdracht! Kerken en maatschappelijke organisaties kunnen hierbij een belangrijke rol vervullen.

Ik ga afronden. Ik heb u aan het begin van deze bijzondere kerkdienst gevraagd om u zich eens in te beelden wat het is om in een rolstoel te zitten. Of vluchteling te zijn. Of homoseksueel. Of arm. Ik ben benieuwd waar u aan gedacht heeft. Het gesprek daarover met elkaar is alvast een begin. Ik pleit voor een inclusieve samenleving. Voor oprechte en positieve nieuwsgierigheid en interesse in elkaar. Een samenleving waarin we mensen niet apart zetten als ze anders zijn, maar we elkaars naasten willen zijn. Een verhaal van zelf je mouwen opstropen. En een verhaal van elkaar helpen. Ik wil u dan ook vragen om niet mee te deinen op de huidige golven van cynisme en passiviteit. Laten we samen werken aan een samenleving waarin iedereen telt.

Wat kunt u daarvoor betekenen als buurman of buurvrouw, werkgever, kerklid... Welke drempels, letterlijk en figuurlijk, kunt u weghalen?

Als we allemaal op onze eigen manier een bijdrage leveren, haal je het sterkste in jezelf en in de mensen om je heen naar boven. Onze samenleving wordt daar mooier van. Daar klinkt optimisme uit voort. En dat kunnen we wel gebruiken. Het is de moeite waard om aan te werken.

Dankuwel!